

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

NORDISK VECKOSKRIFT
ORGAN FÖR FRI YTTRANDEÄTT.

Döm ingen ohörd. ○ Genom skäl och motskäl bildas öfvertygelser. ○ Fri talan.

N:o 3.

Utgifvare och redaktörer:
Albert Breinholm
Alma Breinholm-Åkermark.

Lördagen den 19 Jan.
1889.

Pris: Helt år 3: 50; Halft
år 1: 80; Kvartal 1: —
Lösnummer 10 öre.

4:de årg.

Brottslig.

Hvar lampa släckts i sjuksal'n. Ifrån gatan
Igenom fönstren smyger skygt sig in
En svag reflex från lyktan utanföre —
Likt minnets skimmer i ett sorgset sinn!

Hvar sängarne ha' plats, det kan man skönja
På ljusa fläckar, ordnade i rad
Utefter ena väggen — hufvudkuddar —
Som emot svarta typer gulnadt blad.

Det prasslar sakta vid det ena fönstret,
Just det, som lyktans stråle icke når;
Det låter, som när efter slutad hvila
Man bäddens lakan ifrån kroppen slår.

Ett kvidande därnäst. Hvad kan det vara?
Åh, det är redan tyst, man sover visst.
Därborta ligger ju den sjuka kvinnan,
Som fick sitt barn, se'n hon sin heder mist.

Så hvarje kväll, när lampor blifvit släckta,
Hörs samma ljud, och allt blir åter lugnt,
Och nattens timmar ila blixtnabbt undan.
I bäddarne man sover djupt och tungt.

Men snart vid sängen, hvarifrån det kommit
Det kvädda ljud, när nattens ro föll på,
Ett tomrum blifvit — just där fordom vaggan,
Den lilles vagga, brukade att stå.

Han dött den spåde; hvaraf viste ingen.
Han tärdes bort — ett ljus, som brinner ner.
Med hvarje natt, som gick, han syntes sämre,
Och snart han öppnade ej ögat mer.

Men ofta händer, när i sena timman
Hans mor i sysslor invid lampan står,
Hon sjunker samman, bäfvande i ångest —
Ett blekladgt barn igenom rummet går.

Och när hon lagt sig, och till skydd mot kylan
Det varma täcket emot hakan tryckt,
Då känner hon som hade tvänne händer
I kraftfullt grepp det ned från henne ryckt.

Alma Breinholm

Som ströke långsamt efter hennes lemmar
Med iskallt finger välkänd barnahand,
Som hon sett famla uti sjuksal'ns skymning
Af kölden skälfvande på vaggans rand.

Då snärjer sig kring hennes drömmars väfnad
En kvalfull ängslan — och hon tycker då,
Att med en barnahand hon våldsamt kämpar
För att sitt täcke blott behålla få.

Nanny v. S—m.

Utdrag ur den katolske prestens *Felicité de la Mennais**) arbete:

En troendes ord.

Det var en dunkel natt; en stjernlös himmel låg öfver jorden såsom ett svart marmorlock öfver en graf.

Intet störde nattens stillhet, utom ett underbart dån såsom ett långsamt vingslag, hvilket tid efter annan hördes öfver land och stad.

Mörkret tilltog. Enhvar kände sin själ sammanpressad och en rysning gå genom sina ådror.

I en svartklädd sal, upplyst af en rödaktig lampa, suto på sju jernstolar sju män, klädda i purpur och med kronor på hufvudet. Och midt i salen höjde sig en tron af benknotor, och vid tronsens fot låg ett omstörtadt krucifix såsom fotapall — och framför thronen stod ett bord af ebenholtz, och på bordet ett fat, fullt af skummande blod, och en dödskafe. Och de sju krönta männen syntes eftertänksamma och sorgsna, och ur deras djupa ögonpropor sprutade det tid efter annan gnistor af en dunkel eld.

Och en af dem reste sig upp, närmade sig med vacklande steg tronen och satte foten på krucifixet.

I detta ögonblick började hans leder darra, och han syntes nära att falla i vanmakt. De andre betraktade honom känslolöst. De rörde sig icke, men ett outgrundligt något flög öfver deras panna, och ett icke menskligt leende sammandrog deras läppar. Och den, som syntes nära att falla i vanmakt, fattade blodfatet, göt af dess innehåll i dödskafe och drack.

*) Felicité Robert de la Mennais föddes i Saint Malo år 1782. Dog 1853.

Och denna dryck tycktes stärka honom.

Och när han upphöjde hufvudet, ljöd ur hans bröst, under ett doft rosslande, detta rop: Förbannad vare Jesus Kristus, som återfört friheten till jorden!

Och de sex andre krönta männen uppreste sig på en gång och utropade: Förbannad vare Jesus Kristus, som återfört friheten till jorden!

Derefter satte de sig åter på sina sju jernstolar, och den förste sade: Bröder, hvad skola vi göra för att kväfva friheten? Ty vårt rike tar slut och frihetens begynner. Vi måste göra gemensam sak. Framställ hvar och en, hvad honom bäst synes.

Jag för min del gifver följande råd. Innan Jesus Kristus kom till världen, hvem mäktade motstå oss? Hans religion har tillintetgjort oss. Låt oss förstöra Jesu Kristi religion. Och alla svarade och sade: det är sant, låt oss förstöra Jesu Kristi religion.

Och den andre närmade sig tronen, tog dödskafe, göt blod deruti, drack och sade: Ej allenast religionen måste förstöras, äfven vetenskapen och tanken, ty vetenskapen sätter människan i kändedom om, hvad som är till skada för oss, och tanken är alltid färdig att sätta sig upp mot makten.

Och alla svarade och sade: Det är sant, låt oss undertrycka vetenskapen och tanken.

Och den tredje gjorde som de båda första, och sade: Om vi försänka människoläget i djuriskhet genom att frantaga dem religion, vetenskap och tanke, så hafva vi gjort mycket, men det återstår ändå något mera att göra.

Djuret har instinkt och farliga böjelser. Det ena folket bör ej höra det andras stämma, ty då kunde det ena folket söka hära det andra, när det hörde det beklaga sig och såg det vara oroligt. Intet ljud utifrån bör hinna till oss.

Och den fjerde sade: Vi hafva vårt intresse och folken hafva sitt, i strid med vårt. Om de förena sig att försvara sitt intresse mot oss, huru skola vi kunna göra motstånd?

Låt oss söndra för att herrska. Låt oss för hvarje provins, hvarje stad och hvarje by uppfinna ett intresse, som strider emot de öfriga byarnes, städernas och provinsernas.

På så sätt skola de alla komma att hata hvarandra och ej tänka på att förena sig mot oss.

Och alla svarade och sade: Det är sanning. Låt oss söndra för att herrska, ty folkens endragt bringar oss döden.

Och den femte fylde två gånger dödskal-
len, tömde den två gånger och sade:

Jag godkänner alla dessa medel. De äro
goda, men ej tillräckliga. Välan, gören fol-
ken till djur, men förskräcken dessa djur.
Injagen dem fasa genom en obeveklig rättvisa
och grymma straff, så framt I icke förr eller
senare viljen uppslukas af dem. Bödeln är
en god furstes förste tjenare.

Och alla svarade och sade: Det är sant,
bödeln är en god furstes förste tjenare.

Och den sjette sade: jag erkänner fördelen
af hastiga, fasansfulla, oundvikliga straff, men
det gifves starka och förtviflade själar, hvilka
trotsa straffen. Viljen I utan besvär herrska
öfver människorna, så förvekliga dem genom
vällust. Dygden är ej till fördel för oss,
hon blott alstrar styrka. Låtom oss derföre
helst försvaga dem genom att låta dem ur-
arta.

Och alla svarade och sade: Det är sant.
Låtom oss försvaga styrkan, ihärdigheten och
modet genom veklighet!

Och den sjunde drack likasom de andre ur
dödskillen, satte fötterna på krucifixet och
sade:

Ej mera om Kristus! Krig på lif och död,
evigt krig mellan honom och oss.

Men huru afvända folken från honom? Det
är ett fruktlöst försök. Hvad är att göra?
Hören mig! Vi måste vinna Jesu Kristi pre-
ster, med att gifva dem ära, skatter och makt.

Så skola de befalla folket i Jesu namn, att
i allt vara oss undergifna, ehvad vi göra eller
befalla. Och folket skall tro dem, och för
samvetets skull lyda dem, och vår makt skall
blifva säkrare än förr.

Och alla svarade och sade: Det är sant.
Låtom oss vinna Jesu Kristi prester!

Och plötsligt slocknade lampan, som upply-
ste salen, och männen skingrades i mörkret.

Men till en rättfärdig, som i detta ögon-
blick vakade och bad vid korset, sade en röst:
Min dag nalkas. Tillbed och frukta intet!

Svarta rosor

lyder titeln på ett litet häfte, som i dessa dar
lyser i våra boklädsfönster, uppseendeväckande
redan genom sitt omslag. Artisten är Karl
Nordström, den bekante målaren. Några rosor

äro tecknade på en törnig kvist, blodsvarta,
med en utsökt smak. Kontrasten beslår bok-
samlingarne ikring med en temligen vulgär
hvardaglighet, och det är med förvåning, man
ögnar en diamant ibland kolslagg.

Titel och omslagsteckning symbolisera för-
träffligt en samling dikter — af Ernst Jo-
sephson — som jag ej utan en blandning af
ömhhet och rädsla går att omnämna. Ömhhet,
ty hvem kan läsa så hjertevarma sånger, utan
att en motsvarande känsla stiger upp i ens
 eget bröst; rädsla, nemligen att ej rätt uttala
all den heder, som en sådan författare till-
kommer.

Hvarken många eller långa äro dikterna,
blott ett trettiotal små stycken. Det märk-
värdiga här är nu icke längden eller bredden,
nej — snarare då djupet, djupet af den känsla,
ur hvars underjordiskt heta mark dessa små
blödande blommor uppsprungit. Jag läste upp
den dikten, som är kallad *Tillegnan*:

Är du lycklig, du, och glad,
bläddra ej i dessa blad!
Du skall skåda med förakt
dessa barn af sorgens makt.
Gerna sjöng jag glada sånger,
har försökt det många gånger,
men det går ej, att man skrifer,
annat än, hvad hjertat gifver,
och är hjertat fullt af sorg
ger dig glädjen snart en korg,
om du vill dess gunst begära.
Du, som kände sorgen nära,
lyssnar kanske till min röst,
hvilat vid en broders bröst;
i min sång ett skimmer spårar
af din egen smärtas tårar!

— Min åhörare föll i gråt! Större makt
är ingen skald gifven. Att det är ett hjerta,
som här talar, derom lemnas visserligen ingen,
som ej sjelf saknar ett sådant, länge i tvifvel.

Någon af de kritiska blodhundar, som al-
drig morra så ilsket som vid lukten af hjer-
teblod, har anmärkt, att *Tillegnan* vore förfe-
lad, efter dess innebörd motsades af följande
muntrare dikter. För en hvar med ögon till
att se, är dock vemodigt uppenbart, att det är
en ande, melankolisk i sitt väsendes botten,
som här träder emot oss. Låt honom skratta
och väsnas våldsamt som i *Bref till S:r Don
Spada* — för öfrigt en beundransvärd målning
i de gamle holländarnes stil — bak dengun-
gande gardinen är i alla fall på sin höjd ett

småleende, och ofta nog ett »småleende sorgsnare än tårar». Hans lustiga ögonblick äro »rosiga stunder, som komma ej mer», genom hvilka man ständigt skönjer natten inunder.

I jul-sonetten, der han drömmer sig liten pys och vaknar med tårar i sitt skägg; i sången om *Stjernen*, som föll:

— — — — Det var du,
ty de andra jag ej känner.
O så har jag mistat nu
åter en af mina vänner.

Luckan stänger jag, ej mer
vill min blick mot skyn jag lyfta,
Släcka ljuset, sjunka ner
Vill jag på min bädd och snyfta.

— I *Celibataire*; ja i sjelfva *Dryckessången* är författaren en sann sorgens och lidandets tolk, och så mer eller mindre i nästan alla dikterna.

Uppstyldad Byron-förtviflan grasserar sedan ett sekel — sysslolösa yunglingar, det redan Shakespeare observerade, slå sig ner att vara gudomligt trista — slikt har man fått nog af, och till leda. Men den verkliga sorgens toner förlora ej sin makt öfver sinnen i en värld, der lif och död för evigt kämpa om tillvarons tvifvelaktiga pris. Och jag spørjer nu, när i vårt land, för sista gången, slogs der an sorgens instrument på ett mer gripande sätt än i detta lilla häfte?

Om vår skald af allas vår mor naturen fått ett stort hjerta, så har han också, efter hvad dikterna tyda, fått blod i sina ådror för många vanliga män. Det är saft, och kraft, och fulla färger i hans syn på lifvet. Så i hans sydländska bilder, som *På Tavernan* eller *Kyrkfest i Sevilla*, utkastade i breda drag, lyssnar man slag till slag på det pulserande lifvet och känner skaldens andsfrändskap med Medelhafvets folk. Man ville säga: en fullblodig gestalt med brännande blickar och frustande andetag, som bär söderns brand i sin högra hand och nordens vemod i den venstra.

Knapt något hos den diktarsjäl, som i *Svarta rosor* rifver upp för sina sår, sin kärlek, sina löjen i moll, är ögonskenligare än begåfningens rikedom och nästan paradoxala mångsidighet. Der möter omvexlande observatorn med sina detaljerade iakttagelser och skalden med sina stora grepp. Stämningar, eteriskt doftande som öfver *Vildblommans* huf-

vud; än majestätiskt dånande som denna början till *Liten Faun födes*:

Solen slog
himlen röd
med sin glöd
bakom skog.

Der Kaskaderna rulla och fly,
Najader gunga, tritoner gny.

Ha, ha, ha! under träden dansen går.

Men det egendomligaste intryck läsaren behåller af denna mångsidighet torde vara kontraster mellan en mäktig personlighet och en ofta återkommande, nästan barnafrom naivitet.

I dikten *Kunde jag hvissla som du*, är den stäld på sin spets. Man ser den väldiga gestalten vandra öfver fälten, medan den lilla fågeln diktar öfver hans hufvud, »ack» — brister han ut — »om jag bara kunde hvissla som du!»

Om skaldens musikaliska begåfning ändtligen, behöfver ej mycket ordas; den sjunger för sig sjelf. De flesta af dikterna äro ej blott poem utan verkliga sånger. Särskildt anföras må blott, som ett mästarprof, den rörande dikten *Aloën*, som rinner fram så lugnt och kristallklart som en källa och med källans musik.

Åtskilliga granskare ha invändt, att *Svarta rosor* kunde vara mera sansade, klipta, regelrätta; men Gud bara vet, hvad folk vill i sin anmärkningsklåda. De borde minnas och återigen minnas, hvad Jean Paul säger, att ädelstenen förlorar omkring hälften af sin vikt — genom slipning.

Och jag, när jag hör någon spela eller sjunga med sann känsla, är förtjust; och klagar ej, om der hoppas öfver någon not här och der.

Klas Färæus.

Till redaktionen af Framåt.

Då tidskriften antagit detta namn, så ligger redan deruti en temligen öppen antydning om, att meningen med densamma är att verka för framåtskridande i sannt humanistisk riktning på alla de områden, der en tidskrift kan antagas utöfva något inflytande, samt att Loyolas sats konsekvent tillämpas vid alla de tillfällen, der medlen äro goda. Vill man ett än-

damål, så må man ock vilja medlen, och för att finna rätta medel i vissa fall, torde meningsutbyte om saken kanske icke vara olämpligt.

Ins. antager, att Framåt satt på sitt program reformer, egnade att tillfredsställa folkets behof af bättre upplysning, större kyrklig frihet, större medborgerlig frihet genom utsträckning af den alltför hårdt kringskurna allmänna rösträtten, samt större församlings- och yttrandefrihet. Dylika reformer kunna visserligen dryftas i en tidning, men hvarken en tidning eller hela tidningspressen sammanlagd förmår att i dylika fall utföra mer, än de förberedande arbetena. Det är i synnerhet riksdagen det tillkommer, att utföra, förverkliga de af folket efterlängtade reformerna, och på riksdagens sammansättning beror det, huru de ständigt återkommande reformförslagen behandlas. Om fortfarande sådana personer, som hufvudsakligen vilja verka för endast partiintresse, derföre att deras eget intresse icke sammanstämmer med det helas, med folkets i allmänhet, väljas till riksdagsmän, så skola alla reformförslag, huru anspråkslösa de än äro, ständigt, hädaneftersom hittills, mötas med ett blekladigt nej, eller vardas de reformer i retrograd riktning, så som spanmålstullarne. Att tullifrarne funga sin vilja genomförd, berodde visserligen på en olycklig slump, men de hade redan innan Hr Larssons 11 kr. 58 öre kommo dem till hjälp organiserat sig så väl som möjligt och arbetade under en disciplin, som varit värd ett bättre ändamål. Skulle icke de frisinna hafva något att lära deraf? Skulle icke de, som önska komma framåt, i den meningen som tidskriften af samma namn tagit ordet, kunna förena sig till en falang, med hufvudsäte i Stockholm eller Göteborg och filialer öfver allt i landet? Skulle man icke på diskussionsmöten, offentliga eller enskilda, kunna öfverlägga om bästa sättet att arbeta för val af frisinna riksdagsmän? Man kan måhända invända, att det är god tid med den saken, det är långt till nästa riksdagsmannaval. Härtill svarar ins., det är hög tid att börja arbetet. Först och främst böra de reformer, som man önskar genomförda, grundligt dryftas, så valmanskomitéer sammansättas, och dessa komitéer slutligen upprätta förslag till riksdagsmän. Genom tidningsartiklar och brochurer böra valmännen väckas och samlas. Allt detta fordrar tid, och börjar man icke i rätten tid, så skall allt gå i de gamla hjul-

spåren endast derföre, att framåtskridandets män icke hunnit organisera sig.

Spanmålstull eller ingen spanmålstull

är det erisäpple, som tvedrägtens gudinna inkastat i riksdagen just i rättan tid för att, om möjligt, hindra vederbörande att se, hvad som är den egentliga och kanske enda orsaken till »jordbrukarnes betryckta ställning.»

När vi här tala om *jordbrukare*, må vi taga ordet i dess verkliga bemärkelse. Icke kan man kalla de store egendomsägarna jordbrukare. De bruka icke sin jord. De utarrendera den, antingen helt och hållet, eller, i vanligaste fallet, största delen deraf, ofta mot summor, som sätta dem i stånd till att lefva som furstar och ändå med öfverskottet öka sina rikedomar. Vill man vara sann, må man väl medgifva, att *deras* ställning icke kan kallas betryckt.

Sjelfegande jordbrukare, som ega och bruka ett halft mantal och derutöfver och som tillträdt sin jord utan skuld, kunna icke heller klaga öfver något betryck, såvida de icke i lefnadssätt velat likna de store jordegarna, och i så fall äro de ju sjelfve orsak till sitt betryck.

Men att sådana mindre jordbrukare, och det torde vara de flesta, som antingen vid tillträdet haft skuld på sin jord eller nödgats låna penningar för odlings- eller andra ändamål, skola arbeta i idel betryck, är så naturligt, att man icke kan begripa, huru det skulle kunna vara annorlunda med sådana räntor, som de hafva att betala.

Det skall vara en särdeles lättskött landt-egendom, och det torde icke finnas många sådana, som gifva en nettoinkomst af 5 proc. Om nu långgifvare skall hafva dessa 5 proc., hvad blifver då låntagarens behållning?

Jo, noll!

Det är den höga räntefoten i Sverige, som trycker landtbrukarne och utsuger dem.

Om jordbrukare i Sverige kunde få låna penningar till samma ränta, som är den vanliga i andra kulturländer, 2 1/2 eller 3 proc., så skulle, det lider intet tvifvel, deras ekonomiska tillstånd hastigt förbättras.

Som det nu är ståldt med vårt penningväsen, kan hvarken spannmålstull eller andra palliativer uträtta något varaktigt godt.

Så länge privatbankerna, hvars delegare endast taga hänsyn till *sina*, icke till landets allmänna, intressen, hafva största delen af landets penningstock i sina händer, är någon förändring till det bättre icke att hoppas. Det är derföre nödvändigt, så framt man icke beslutit sig för att bringa landets många små jordbrukare till ruin, för att samla all den jord, som icke är fideikommiss eller säteri, på ett fåtals händer, att riksbanken så fort som möjligt öfvertager *all* sedelutgifning.

Riksbanken hade vid 1886 års slut 41,886,810 kronor i utelöpande sedlar och vid samma tid hade privatbankerna ute i allmänna rörelsen 48,570,271 kronor. Vi se här af, att privatbankerna under året dragit till sig 2,437,513 kr. 55 öre, beräknadt efter 5 proc. å de utelöpande sedlarne. Mera än en half million kan icke hafva åtgått till förvaltningsomkostnader och således hafva privatbankernas egare tagit en skatt på två millioner ur allmänhetens fickor på ett enda år. Huru länge skall riksdagen låta ett sådant oeffterättighetstillstånd fortfara?

Antagom, att en mindre jordbrukare, hvars hela fastighet är värd 10,000 kronor, får låna 5,000 kronor för odlingsändamål mot en ränta af 5 proc. och med detta kapital börjar odlingsarbetet. Antagom vidare, att han vill odla en myr (mosse), odlingsföretag, som i regeln bäst lönar sig, så har han att första året afdika myren genom upptagande af stora öppna afloppsdikey, andra året att på ett eller annat sätt bortskaffa mossan och förvandla den till humns; tredje året att anlägga täckdiken, och först på fjerde året kan han tänka på att plöja och så.

Vi se här af, att under de 4 första åren har han således icke haft någon inkomst af företaget, men han har nödgats att utgifva en femtedel af de upplånade penningarne i räntor. Således har han endast haft 4,000 kronor att använda till odlingsföretaget, och för dessa 4,000 måste han nu i verkligheten betala 6 $\frac{1}{4}$ proc.

Ett tusen kronor är, redan från början, en gifven förlust, som skulle ersättas genom följande års öfverskott. Ett myrodlingföretag kan i regeln icke gifva mer än 5 proc. vinst, sedan alla omkostnader blifvit afdragna. Arbetet har således bringat den flitige arbetaren,

jordbrukaren, först en gifven förlust å ett tusen kronor och sedan en årlig å 75 kronor. Hade han deremot fått låna det nödiga kapitalet mot samma ränta, som betalas i andra civiliserade länder, 2 $\frac{1}{2}$ å 3 proc., så hade hans arbete kunnat bära sig; han skulle arbetat med glädje och många skulle följa exemplet. Den billiga räntan skulle göra det möjligt, äfven för den mindre jordbrukaren, att hålla billiga priser å sin spannmål.

Om ny oktroj för sedelutgifvande privatbanker icke vidare beviljas, och riksbanken sättes i stånd att öka sin sedelutgifning i samma mån, som privatbankernas minskas, så skulle riksbankens räntevinst ökas icke obetydligt, äfven om den, så som önskligt vore, nedsatte räntan till 2 $\frac{1}{2}$ å 3 proc. Nu klagas i allmänhet öfver brist på arbete och stockning i handeln till följe af brist på penningar, men icke en enda bank kan begagna sin hela sedelutgifningsrätt. Brist på penningar i allmänna lifvet och öfverflöd på penningar i bankerna. Är icke detta ett missförhållande, som bevisar, att varan är för dyr?

De mindre jordbrukarne utgöra det egentliga flertalet af landets bönder. Men »bönderna utgöra landets mærg». Tillåtes privatbankerna att fortfarande utsuga dem ännu några årtionden, så är det slut med svenske bondens sjelfständighet och det är fara för, att bondens osjelfständighet kan medföra osjelfständighet för landet i sin helhet.

Om någon riksdagsman skulle hafva nog mod, nog sjelfständighet att vid riksdagen väcka motion om åtgärder i den antyddas riktningen, så är det väl icke annat att vänta, än att första kammaren, med den sammansättning den *nu* har, deremot skall resa det segaste motstånd; men inom andra kammaren torde den dock icke komma att sakna försvarare, och är frågan en gång på allvar väckt, så skall den, om den ock faller, otvifvelaktigt ständigt falla framåt, tills slutligen privatbankerna falla för allmänna opinionens dom.

S. L—g.

Brev fra Köbenhavn.

Ja nu er Fanden løs i Laxegade! Det er plat Kjöbenhavnner Jargon — men dette drastiske Udtryk til en Begyndelse, fordi det passer akkurat paa de Kvinder, saaledes som de

skaber sig nu i denne hersens Kvindesag. Galt var det før denne *Kvinderigsdag* eller hvad det var for Noget, de holdt i Sommer, men meget værre er det bleven siden. Jeg siger, det var galt før. Er det da ikke *galt*, naar Kvinderne saadan som ifjor lode Mændene indbringe alenlange Forslag om Gud veed hvad — ja det var baade om communal Valgret og om at sidde i Styrelsen og raade for at uddele Portioner af Penge til de Fattige, og det var ogsaa om, at de nu selv vil raade for, hvordan deres egne Børn skal læres i Skolen, for de vil nu være med i Skolecommissionerne. Ja det kan De da nok begribe, at det er Konerne, der sætter saadan Noget i Mændene, for det kan man da forstaae, at Mændene aldrig selv kunde finde paa Sligt, at tage Konen fra Suppegryden, fra at svøbe Barnet, fra at have Huset pænt og i Orden til Manden kommer hjem fra sit trælsomme Arbejde i at skaffe Føden og Klæderne til sine Kjære. Nej troe mig, Manden, Kvindens Hoved, er klogere end som saa. Ja lad nu det være godt. Da blev de ordenlig bræmset af denne Carl Ploug og alle de Gamle oppe i Landstinget, mer lige meget hjalp det. — Det hjalp til at gjøre dem ravgale, for saa blev de saa krasbørstige, at de selv lavede en Avis, som de kaldte »Hvad vi vil», og den er nu ligefrem næsvis, for der er Ingenting mellem Himmel og Jord, som den ikke stikker Næsen i, og saa er den redigeret af bare Kvindfolk. Nu i dette Efteraar har de lavet Skole, hvor Kvinderne skal lære at være sociale og politiske. De siger, at de nu er ifærd med at lave en Forening, som vil have politisk og communal Valgret, og de siger, de vil bare have de samme Rettigheder, som Mændene har — men pyt — det er det bare Vaas, for Meningen er, at de vil raade for det Hele, og saa kan vi ulykkelige Mænd gaae hjem og lægge os, eller naar det gaaer langt kan vi maaske faae Lov til at koge Suppen, til Mutter kommer hjem fra Riksdagen, eller passe paa Børnene, at de ikke skrige Huset ned for deres politiske Moder. Ja, der er en, der har skrevet, at de vil til at tale ved alle Valghandlinger og politiske Møder, men troer Du ogsaa de *tor*? Aa, bare de vilde gaae fra'et, besvime eller faae ondt, saa vi Mænd maatte bære dem bort, for saa kunde de da overbevise sig om, at de trængte til Mandens Hjælp og Støtte. Ja jeg troer snart, at Verden er bleven tummelumsk, thi Bladene, de venstre, de

holder paa, at denne Skole og at denne Valgretsforening skal dannes, og det er dog Mandfolk, der skriver dem, derfor kan jeg ikke begribe det. — Vil de Blade da hjælpe til at gjøre det rent af med os? — — — Saa har De vel nok hørt en Fugl synge om, at der er Ugler i Mosen imellem de to Foreninger, som kaldes »Dansk Kvindesamfund» og »Fremskridtsforeningen», hvilke skal hjælpe til at lave Kvinderne om til Mænd — men hvad siger jeg, — tys, det maa vi inte tale om, for skjøndt de To gjerne vilde kradse Öjnene ud paa hinanden, saa er der Ingen, der maa vide det. Men jeg troer nu, at Naturen snart gaaer over Optugtelsen, og saa bliver der en Krig værre end den Trojanske. Da jeg har en Ven, der er kvindegalt, eller hvad siger jeg, kvindesagsgalt, saa fik han mig til at gaae ind i dette »Dansk Kvindesamfund», men, at gaae ind i det, vil jeg rigtignok fra-raade Enhver, som jeg mener det godt for der er forbandet kjedeligt, og da Du veed jeg er et Stykke af en Viveur, saa fik jeg snart nok af den Steg. Jeg har været flere Gange til Noget, de kalder selskabelige Sammenkomster — der discutes om, hvorledes man bedst skal belyse Kvindesagen fra et videnskabeligt philosophisk Stade, der tales om Sædelighed og meget Andet, men videre i Kvindesagen kommer de ikke deroppe, saa synges der lidt og drikkes The, men der er ingen Appel i det Hele, og jeg havde en Fornemmelse af, at de Alle mente det samme, men gjorde sig Umage for, at Ingen skulde mærke det.

Saaledes fremmer nu *de* Kvindesagen. Saa fik jeg en ubændig Lyst til at gaae ind i *Kvindelig Fremskridtsforening*, og saa gik jeg hen for at indmelde mig i den, men o ve, hvilken Skuffelse! De optog ikke Mandfolk; svarede *hun*, som læser Mændene Texten, og som siger, at hun dør ikke, før hun bliver Formand i Folkethinget.

Jeg tiggede og bad, om jeg ikke kunde faae Lov til at forklæde mig som et Fruentimmer og komme med, bare en eneste Gang, for jeg havde nu saadan en morderlig Lyst. »Nej, min Herre, men kan jeg gjøre Noget dertil, saa skal De og alle Mænd nok komme ind ad Aare, for jeg savner dog alligevel de kjære Væsner saa dybt i vor Forening.» Jeg har nu tænkt meget over, hvorfor de Kvindfolk ikke vilde have os med. Var de bange for deres Dyd? Var de bange for vor Overlegen-

hed? Var de bange for, at deres egen Uduelighed skulde synes af os? Jeg veed det ikke. Da jeg nu havde faaet Blod paa Tanden at undersøge disse Anstalter til Mændenes Underkuelse, saa fand jeg paa Raad. Jeg kom i Tanker om min Cousine, Sidse Danefærd, som jeg ellers aldrig tænkte paa, at jeg havde hørt om hende engang, at hun var Fremskridtskvinde, og saa stilede jeg op til hende: »Hör Sidse, jeg er ved at blive Fremskridtskvinde, men i Kvindelig Fremskridtsforening kan jeg ikke komme, fortæl mig, hvad de bestiller, i den Forening!» — »Ja med Fornøjelse», og saa haspede hun af. Ja det var som en Møllefos, et ustanseligt Fossefald: Vi derinde vil befrie Verden, vi virker for Kvinden at hun kan blive Manden ligestillet; vi afskaffer Krige, vi vil give Arbejderne det som nu Grosserereren og Baronen og Ministeren sidder og ruger over — saa skal nu *de* til at drikke Champagne og ligge paa Silkepuder og gaae paa Brysseler Tæpper. — »Det er s'gu smukt gjort af Jer» — »Nej Hugo», Du misforstaaer mig, vi vil bare gjøre dem lykkelige derved, at Alting skal deles lige, saa Ingen faaer for meget og Ingen for lidt; ja Du kan troe, der arbejdes derinde; saa holdes der Foredrag om Abelæren (Menneskene som Aben), eller som det jo egenlig hedder Darwins Lære, saa og om Toldreformen, hvor man faaer at vide, hvor uforskammet den Regjering er, der forlanger, at vi Kvinder som ingenting har, uden hvad Manden giver os af Naade, vi skal betale en rædsom høj Told paa vore Klæder og de Ting, som vi skal spise og drikke, og der bliver holdt Foredrag om Japan og Kvinderne der. Men nu vil jeg i al Hemmelighed betroe Dig, at det syntes jeg ikke var passende, thi den, der fortalte om dem, skildrede, hvor rædsom undertrykte Kvinderne var der, saa jeg græd sandelig ved Tanken derom — men hvad var det jeg vilde sagt — jeg vilde sige, at det var da ikke Noget, at tale om i den Forening, thi der burde jo fremhæves hvor usselt *vi* danske Kvinder have det, men ikke, at der er Noget, som har det 1000 Gange værre. De laver Kvinderne til, saa de veed Besked om Alt, og jeg er vis paa, at naar de Kvinder kommer til Styret i Stat og Commune, saa kan Mændene blive fri, som vi nu saa længe have været det, og saa kan de gaae hjem og trække Nathuen over Hovedet. Ja hvilken Fremskridtsverden vi da komme til at leve i! Hvor jeg glæder mig! »Saaledes blev hun ved,

men Framåts Læsere har vist for længe siden ønsket, jeg skulde sige stop, og det gjør jeg, idet jeg haaber næste Gang at komme med noget bedre. H.

Rättelser:

Nr 2 sid. 1, spalt 1, rad 1 står: kyrkans toner, läs: kyrkans tornur. Sid. 15, spalt 2, rad 18 uppi från står: tentereffekt, läs: teatereffekt.

Innehållsförteckning:

Nanny v. S—m: Brottslig. (Poem). — Utdrag ur den katolske prestens Felicité de la Mennais arbete: En troendes ord. — *Klas Fåræus*: »Svarta rosor» af Ernst Josephson. — *L—g*: Till redaktionen af Framåt. Spanmålstull eller ingen spanmålstull. — H: Brev fra Köbenhavn.

Framåt upptager i sina spalter:

1:o artiklar i alla nutidens sociala frågor såsom: *kvinnofrågan, arbetarefrågan, nykterhetsfrågan, fredsfrågan*;

2:o artiklar i *religiösa* frågor;

3:o artiklar om *vegetarism, vivisektion, djurskydd* och kortare populärt skrifna artiklar i *filosofi och naturvetenskap*;

4:o *Teaterrecensioner*, skönliterära alster: poem, noveller, skisser m. m.;

5:o *Bokrecensioner, kåserier* m. m.

Expeditions- och Redaktionsbyrå:

2:dra Långgatan 40.

Pris:	Helt år	3,50
»	Halfår	1,80
»	Kvartal	1,00

Lösnummer: 10 öre.

Prenumerationsställen:

Alla *postanstalter* och *boklädor* inom Sverige Norge, Danmark och Finland, samt (för Göteborg) *Framåts expedition*.

Prenumerantsamlare

erhålla för 4 prenumeranter kr. 3,50 kontant, då postanstaltens kvitto insändes till expeditionen.

Distribueras af utgifvarne.

Utgifningsort: Göteborg.

GÖTEBORG,
ALB. OLSONS BOKTRYCKERI
1889.